

97.0223
12

KÜLÖNÖSEN FONTOS!

SZIGORUAN TITKOS!

0200 / H.V.K. Hdm. Cs. Hdm.
1951.

1956/26/T/12

(12)
12

1-26 f

Összefoglaló jelentés a Honvédelmi Miniszter Bjts.

számára.

Tartalmazza :

- 1./ Magyarország katonapolitikai és stratégiai helyzete.
- 2./ A hdm.irányok kiértékelése.
- 3./ Erőviszonyok /:saját és ellg. erők:/.
- 4./ Fő elhatározások a hdm. irányok szerint és az ebből eredő intézkedések a határok megerősítésére.
- 5./ A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1950.XII.15-én.
- 6./ A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1951.X.1-én.
- 7./ A Magyar Néphadsereg szervezete az első ütem mozgosítása után.
- 8./ A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1952. X.1-én.

HONVÉDELMI MINISZTERIUM
Magyar Néphadsereg Vezérkari Főnöke
Hadművelési osztály

1956. évi 12. hó 31. n.
04.15.6. szám db mell.
19

TITKOS

1./ Magyarország katonai-politikai és
stratégiai helyzete.

Országunkat északról Csehszlovákia, északkeletről a Szovjetunió, délkeletről Románia, délről és délnyugatról Jugoszlávia és nyugatról Ausztria határolja. Ezen országok közül a Szovjetunióval, a Csehszlovák köztársasággal és Román Népköztársasággal baráti és kölcsönös segélynyújtási szerződésünk van. Egy országunkat érő esetleges ellenséges támadás esetén ezért feltétlen számíthatunk e baráti országok támogatására és segítségére.

Nyugati szomszédunkkal, Ausztriával a második világháború befejezése óta a nagyhatalmak a békeszerződést még nem kötötték meg. Ausztriát a négy nagyhatalom fegyveres erők megszállás alatt tartják. Ausztriának hazánk nyugati határához csatlakozó része szovjet megszállási zóna, ezért annak ellenére, hogy az osztrák kormány az imperialisták zsoldjában áll, ebből az irányból közvetlen támadási veszély nem fenyegeti országunkat. Az a tény azonban, hogy az Ausztria-i szovjet-zóna határától nyugatra, - nyugati országhatárunktól helyenként 20-30 km távolságra - imperialista megszálló csapatok vannak, arra figyelmeztet bennünket, hogy háború esetén ezt az irányt is feltétlen figyelembe kell vennünk.

Délen és délnyugaton országunk Titó Jugoszláviájával szomszédos. A fasiszta Titó az angli-amerikai imperialisták zsoldjában áll. Gyűlöli a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat és sorozatos provokációkat hajt végre népi demokratikus szomszédai ellen. A Titó-banda nagylétszámú hadsereget tart fegyverben és ugrásra készen áll, hogy imperialista gazdái parancsainak megfelelően cselekedjen.

HADTÖRTÉNELMI LEVELEZÉS
TUDOMÁNY

Emiatt országunk védelmének megszervezésénél fő figyelmünket erre az irányra kell összpontosítanunk. Ez az az irány, ahonnan minden pillanatban közvetlen támadás veszélye fenyeget bennünket.

Nyugati irányból, Ausztria területéről az előbbieket alapján tehát kizárólag az angol-amerikai imperialisták és nyugati bérenceik koalíciós támadásával kell számolnunk.

Nem tartjuk valószínűnek azt sem, hogy déli szomszédunk Jugoszlávia önállóan viseljen ellenünk háborút. Az imperialisták ugyanis tudják azt, hogy a népi demokratikus segélynyújtási egyezmények alapján a Szovjetunió és a többi népi demokratikus állam a megtámadott országnak segítséget nyújtana. Márpedig Jugoszlávia az adott stratégiai helyzeténél és az erőviszonyoknál fogva nem lenne képes a Szovjetunió és a népi demokratikus államok szövetsége ellen háborút viselni.

Elképzelhetőnek tartjuk azonban azt, hogy Jugoszlávia egy nyugatról indított imperialista támadás esetén délről esetleg önállóan, más imperialista csapatok támogatása nélkül /esetleg az olaszokkal együtt/ támadna ellenünk.

Azt is elképzelhetőnek tartjuk, hogy az imperialisták az új világháború kirobbantásának eszközeként Jugoszláviát fogják felhasználni. Feltételezhető ugyanis, hogy az imperialisták a Titó bariával háborút fognak ellenünk provokálni és Jugoszlávia megsegítésének ürügye alatt akarják a háborút kiszélesíteni. Egy ilyen esetben azonban rövid időn belül számolnunk kell az angol-amerikai imperialisták beavatkozásával, mivel az imperialisták tudják azt, hogy Jugoszlávia önállóan nem képes háborút viselni a Szovjetunió vezette népi demokratikus tömb ellen.

Országunk stratégiai helyzete nagyfontosságú. Magyarország a Szovjetunió vezette népi demokratikus tömb délnyugati perem állama. Az imperialisták általános stratégiai célja egy országunk ellen indított támadás esetén elsősorban az lehet,

4
hogy hazánk területét használják fel a Szovjetunió elleni közvetlen támadás kiindulópontjaként.

Magyarország ellen egy déli, vagy délnyugati irányból indított sikeres támadás lehetőséget nyújtana az imperialistáknak arra, hogy megszakítsák az Ausztria irányába futó közlekedési vonalakat és az Ausztria-i meg szálló szovjet csapatok hátába kerüljenek.

Magyarország elfoglalásával az imperialisták éket tudnának verni a népi demokratikus államok közé, megszakítanák a Csehszlovákia és Románi közötti közlekedési vonalakat és lehetőség kínálkozna számukra Csehszlovákia D-i irányból való megtámadására.

Összefoglalás:

Országunk védelmének megszervezésénél fő figyelmünket a déli és délnyugati irányba kell fordítanunk, de számolnunk kell esetleg nyugati irányból történő támadással is.

2./ A hadművelési irányok kiértékelése.

Az országunk ellen várható ellenséges támadásokat mérlegelve három fő hadművelési irányt kell szemelött tartanunk:

- a./ a Nyugati,
- b./ a Délnyugati és
- c./ a Déli hadművelési irányt.

a./ Nyugati hadművelési irány.

Sávhatára: É-ről a Duna vonala Pozsonyig - Nicolsburg - München,
D-ről Várpalota - Zalaegerszeg - Radkenburg - Willach.

ADATVÉDELMI LEVELTÁR
TULAJDONOS

A nyugati hadművelési irány jellegzetessége, hogy a nyugatról indított támadást északról a Duna vonala, délről a Balaton és a Velencei tó határok közé szorítják és ezek a határok Budapesthez közeledve mindinkább összeszűkülnek.

Az ellenség fő támadása ebből az irányból a Duna völgyében, Bécs-Budapest irányába várható. A támadással szemben a határ közvetlen közelében természetes akadály nincsen. Az első - bár nem jelentős - akadály a Rába vonala. A Rába vonala elérése után azonban a támadó komoly természetes akadályba ütközik, melyeket a Bakony, a Vértes és Gerecse, majd a Budai hegyek és a Pilis, végül pedig a Duna képeznek. Amíg tehát a támadás kezdetén a földrajzi viszonyok kétségtelenül a támadó félnek kedveznek, a Rába vonala elérése után a támadó fél számára a támadás mind nehezebbé válik és a Bakony vonalának elérése után a védő a támadóval szemben előnybe jut.

b./ Délnyugati hadműveleti irány.

Sávhatára: É-ről Várpalota - Zalaegerszeg - Raikensburg - Willach,
K-ről Káloz - Szigetvár - Banja-Luka.

Legfőbb jellegzetessége, hogy ez a legrövidebb irány az Adria-tengerhez, ezért a Jugoszlávia területén partraszálló angol-amerikai csapatok támadása elsősorban innen várható. Nagyon fontos az a hadműveleti irány azért is, mert ide esik /:a határ közvetlen közelébe:/ a Lispe-i olajvidék, ami népgazdaságunknak és a hadseregnek üzemanyaggal való ellátását biztosítja.

Egy ebből az irányból indított ellenséges támadás közvetlenül csatlakozhatna az Ausztria irányából meginduló támadáshoz. A Balaton magasságának elérése után a Balaton szétválasztja az itt támadó ellenséget a nyugatról támadó részekről. Bár egy ilyen indított ellenséges támadás útjában jelentős természetes akadály nincsen, a Dunántul dombos vidéke a védelem számára jó lehetőségeket biztosít.

1940. évi KISKÉZÉSI IRVÉNYTÁR,
TULAJDONOS

c./ Déli hadműveleti irány.

Sávhatára: Ny-ről Káloz - Szigetvár - Banja-Luka,
K-ről Békéscsaba - Vrsac - Zajecar.

Ezen a hadműveleti irányon belül két kedvező működési irány kínálkozik az ellenség számára.

Az egyik a Baranyai háromszög területéről Budapest irányába,
a másik a Duna-Tisza közén.

A déli irányból indított ellenséges támadás valószínű célja az lenne, hogy elősegítse a nyugati irányból Ausztria területéről indított ellenséges támadást.

A Baranyai háromszög területéről indított támadás célja elsősorban a Dunántul elfoglalása lenne, míg a Duna-Tisza közötti támadás célja az ország kettévágása, Budapest bekerítése és a nyugati irányból indított támadás Dunán való átjutásának elősegítése. A Baranya háromszög területéről indított támadás esetén az ellenség jobb szárnyát a Dunára támaszthatja és ezáltal biztosíthatja ezt a keletről várható ellentámadással szemben. - Egy innen indított támadás ellenszilyozására Románia területéről indított ellentámadás, ezt a támadást kezdetben nem veszélyezteteti. Ezt a támadási irányt ugyanaz jellemzi, mint a nyugati hadművelési irányt, vagyis a támadást itt is keletről a Duna, nyugatról Balaton, majd a Velencei tó szoritják korlátok közé. Ezek a korlátok Budapesthez közeledve mindinkább összeszűkülnek. A támadással szemben több természetes akadály nyújt lehetőséget a védelem megszervezésére. Ilyenek: a Siklósi hegy, a Mecsek hegység és a Sió vonala.

A déli hadművelési irányban az ellenséges támadás számára a földrajzi viszonyok a Duna-Tisza között a legkedvezőbbek. Ez a legrövidebb út Budapest irányába. Ezen a területen semmilyen természetes akadály nem áll útjában a támadónak. Ez a terület valamennyi fegyvernem alkalmazására kiválóan alkalmas. Ennek ellenére azonban az itt indított ellenséges támadás annak a veszélynek van kitéve, hogy Románia területéről könnyen háttámadhat. Ezért számolnunk kell azzal, hogy amennyiben az ellenség a fő támadás irányául a Duna-Tisza közét választja, egyidejűleg Románia irányába is akciót fog kezdeni.

3./ Erőviszonyok.

A./ Saját erő.

A Magyar Néphadsereg a Mozgósítás első ütemében az alábbi harcoló alakulatokból fog állani:

ADÓTÁRSULATI LEVÉLTÁR
TULAJDONSÁG

Egy gyalogos hadsereg /:három lövész hadtest és hadsere
közvetlenek:/

Két lövész hadtest /: hadtestenként három hadosztály:/

Egy gépesített hadtest /:két gépesített és egy páncélos
hadosztály:/

Egy nehéz harckocsi rohamlöveg ezred

Egy lovas hadosztály

Három kivonuló légvédelmi hadosztály

Nyolc honi légvédelmi hadosztály

Két áttörő tüzér hadosztály

Két páncéltörő dandár

Egy sorozatvető dandár

Egy ágyús tüzér dandár

Egy aknavető dandár

Két műszaki dandár

Egy pontonos dandár

Egy híradó ezred

Egy folyamór dandár

Egy vegyvédelmi zászlóalj

Egy vegyes repülő hadtest /:két vadász hadosztály, egy
bombázó hadosztály, egy csatarepülő h.
osztály, egy felderítő repülő ezred, (
tüzér repülő század.:/

Két honi légvédelmi vadász repülő hadosztály.

Összlétszám: kb. 450.000 fő.

Ezen mozgósítási szervezetből béke idején az alábbi egy
ségek lesznek meg:

a./ "A" típus. /:mozgósítás nélkül bevethető:/alakulatok

Egy lövész hadtest /:három hadosztály:/

Egy lövész hadtest /: két hadosztály:/

Egy gépesített hadtest /:egy gépesített és egy páncélos
hadosztály:/

Két nehéz harckocsi rohamlöveg ezred

Egy áttörő tüzér hadosztály

Két páncéltörő dandár

Egy kivonuló légvédelmi hadosztály

HADIÉRTÉKELMI LEVÉLTÁR
TULAJDOSA

- Egy műszaki dandár
- Egy vegyivélelmi zászlóalj
- Egy folyamór dandár
- Egy híradó ezred
- Négy hini légvédelmi hadosztály
- Egy vadászrepülő hadosztály
- Két önálló vadászrepülő ezred
- Egy csatarepülő hadosztály
- Egy bombázó ezred
- Egy felderítő repülő ezred

b./ "B" típusu /:csak mozgósítás után bevezethető alakulatok:/

- Egy lövész hadtest /:három hadosztály:/
- Egy lövész hadosztály
- Egy ágyús dandár
- Egy aknavető dandár
- Egy műszaki dandár
- Egy pontonos dandár
- Egy híradó ezred

Az "A" típusu alakulatok szükség esetén mozgósítás nélkül azonnal bevezethetők.

A "B" típusu alakulatok személyi és anyagi feltöltéséhez 4-5 nap, a békében keretekkel nem rendelkező alakulatok felállításához 8-10 nap szükséges.

B./ Ellenséges erő.

1./ A jugoszláv haderő összetétele.

A jugoszláv haderő három fő részre tagozódik:

- a./ szárazföldi haderő,
- b./ légi erő,
- c./ haditengerészet.

MINISZTERISÉG
TUD. ÉS
KÖZVETLEN

Mindezek összlétszáma jelenleg mintegy 600.000 főt tesz ki. Ezenkívül jelentős katonai erőt képez még a kb. 100.000 fős KNOJ. /:Nemzetvédelmi testület:/, mely a hőr.szolgálatot látja el és közreműködik a belbiztonság feuntartásában.

A jugo.szárazföldi haderő jelenleg a következő részekből áll:

négy katonai körzetparancsnokság,
négy hadseregparancsnokság
harminc-harminchárom gyalogos és hegyi hadosztály
/:egy hadosztály 8-10.000 fő :/
egy vegyes szervezésű gárda hadtest,
egy gépesített hadtest,
két páncélos hadtest
valamint néhány közvetlen tüzér, légvédelmi tüzér
műszaki dandár és ezred.

A jugo.légierő jelenleg öt, vagy 6 repülő hadosztályból és egy ejtőernyős hadosztályból áll.

A repülő hadosztályok közül 3 vadász, 1 csata és 1, vagy 2 bombázó kötelékekből áll. Egy-egy hadosztály gépállománya jelenleg 100 /:egyszáz:/ gép.

A KNOJ. hét, vagy nyolc hadosztályból és egy különleges tengerész határőr ezredből áll. A hadosztályok szervezete különböző /:3-5 ezred:/

A jugo.haderő-részek szervezete:

A háboru után szovjet szervezési elvek szerint kezdték meg a jugo. haderő kiépítését. Így az egyes haderő részek szervezeti felépítése erősen hasonlít a miénkhez, lényeges különbség, hogy a jugo.haderőben a gyalogos hadosztályok közvetlenül vannak alárendelve a hadsereg parancsnokságnak, tehát nincs hadtest szervezés.

Titó árulása óta egyre inkább érvényesül a jugo.haderőben is az amerikai befolyás és megkezdődött a hadseregnek amerikai elvek szerinti átszervezése. Ez az átszervezés jelenleg is folyamatban van és egyre nagyobb ütemben várható a befolyása.

A jugo.haderő technikai felszerelése:

MINISZTERELNÖKI IRODA
BUDAPEST

A jugo.haderőben jelenleg rendszeresített harceszközök a legkülönbözőbb típusúak és eredetűek. Különösen a tüzér löveganyag, de a harckocsik és a repülőgépek is a legnagyobb változottságot mutatják.

Ez a körülmény nemcsak a lőszerutánpótlás kérdését teszi igen bonyolultá, de emellett az egységes kiképzés lehetőségét is kizárja. Az utóbbi időben azonban az USA egyre több és több hadanyagot szállít Titónak. Számolhatunk azzal, hogy az amerikai műtára történő átszervezéssel párhuzamosan a jugo.haderő korszerű, amerikai eredetű haditechnikával fog rendelkezni.

A jugoszláv haderő hadműveleti elhelyezése:

a./ Dunántúli magyar viszonylatban: tíz gyalogos és három KNOJ hadosztály, valamint egy gépesített hadtest.

b./ Duna-Tisza közli magyar és román viszonylatban: tizenegy gyalogos és három KNOJ hadosztály, a gárdahadtest és egy páncélos hadtest.

c./ Bolgár viszonylatban: három gyalogos, egy KNOJ hadosztály és egy páncélos hadtest.

d./ Albán viszonylatban: három gyalogos hadosztály.

A jugo.haderő mozgósítási kapacitása:

Jugoszlávia első lépcsőben tehát jelenleg: 30-35 lövész hadosztály, kb. 500 harcokocsi és 7-800 repülőgépet tud kiállítani.

Alapulvéve Jugoszlávia népességét, angol-amerikai hadianyaggal való ellátása esetén második lépcsőben további 20 lövész és 3-4 gépesített, illetve páncélos hadosztály felállítására kép

4./ Fő elhatározások a hadműveleti irányok szerint és az ebből eredő intézkedések a határok megerősítésére.

Országunk ellen déli és délnyugati irányból várható támadás kivédésénél fel kell készülnünk arra, hogy

A./ az ellenség meglepetésszerűen támad,

ADATTELESI LEVÉLTÁR
TULAJDON

B./ az ellenség támadási előkészületeit időben felfedez

A./ Az ellenség meglepetésszerű támadásának elhárítása.

Az ellenséggel a harcot először a határon alakulatok vesz fel. A váratlan ellenséges betörésről való értesülés után azonna

riadóztatjuk az összes "A" típusu alakulatokat - repülőket is beleértve - az "A" jelzésű harciriadó intézkedés szerint.

A határőr alakulatok megerősítésére a határmenti városokban elhelyezett honvérségi alakulatok és rendőrségi egységek vehetők igénybe. /:Nagykanizsa, Szigetvár, Kaposvár, Pécs, Baja, Kiskunhalas, Szeged.:/

A riadóztatott "A" típusu lövészadosztályok előrevonása után megszállják az előre kijelölt és előkészített állásokat a határ mentén az alábbiak szerint:

1./ Ha az ellenség a főcsapást a Duna-Tisza közén méri /"A" variáns.:/

Egy lövész hadtest védőállást foglal a Duna-Tisza közén, egy hadosztály a Baranyai háromszög, egy hadosztály pedig Nagykanizsa irányát zárja le.

2./ Ha az ellenség a főcsapást a Baranyai háromszögből méri/"B" variáns./

Ha az ellenség főcsapását a Baranyai háromszög területéről a Dunától Ny-ra méri és ugyanakkor a Duna-Tisza közén különös tevékenységet nem fejt ki, akkor az "A" variáns szerinti csoportosítás úgy módosul, hogy a Duna-Tisza közén elhelyezett hadtest egy, esetleg két hadosztályát külön parancsra átszállítjuk a Duna jobb partjára és résztvesz az ellenség főcsapásának elhárításában.

3./ Ha az ellenség a főcsapást Nagykanizsa irányában méri /"C" variáns./

Ha az ellenség a főcsapást Nagykanizsa irányában méri az "A" variáns szerinti csoportosítás úgy módosul, hogy a Duna-Tisza közén elhelyezett hadtest egy hadosztályát - ha az ellenség ezen a szakaszon különös tevékenységet nem fejt ki két hadosztályát - átszállítjuk erre a területre és résztvesz az ellenség főcsapásának elhárításában.

A gépesített hadtest "A" variáns eset n Kecskemét D-en, "B" és "C" variáns esetén Székesfehérvár D-en kerül összevonásra és mint a Főparancsnokság tartaléka kerül felhasználásra az ellenség főerőivel szemben. Beavatkozásával a riadó elrendelése után két és fél nappal lehet számolni.

Y Az "A" típusu alakulatok riadóztatásával egyidejűleg mozgósítást rendelünk el az első mozgósítási lépcsőben felállításra kerülő alakulatok számára. Ennek befejezése után

"A" variáns esetén: két hadtestet és a Főparancsnokság közvetlen alakulatok zömét a Kecskeméttől D-re eső területe, egy hadtestet és a Főparancsnokság közvetlen alakulatok egy részét Pécs körzetében vonjuk össze.

"B" variáns esetén: két hadtestet és a Főparancsnokság közvetlen alakulatok zömét Kaposvártól D-re, egy hadtestet és a Főparancsnokság közvetlenek egy részét Kiskunfélegyháza területén vonjuk össze.

"C" variáns esetén: két hadtestet és a Főparancsnokság közvetlen alakulatok zömét Marcali körzetében, egy hadtestet és a Főparancsnokság közvetlenek egy részét Kiskunhalas körzetében vonjuk össze.

Az összevonás után a kialakult helyzetnek megfelelően ellen-csapást hajtunk végre a betört ellenség visszavetésére.

B./ Az ellenség támadásának időben való felfedezése esetén.

Az ellenség támadási előkészületének felfedezése esetén az "A" típusu hadosztályok előrevonásra kerülnek a határra és az "A" jelzésű harciriadó terv szerint megszállják az előre kijelölt és előkészített állásaikat. A gépesített hadtestet "A" variáns esetén Kecskemét D-en, "B" és "C" variáns esetében Székesfehérvár D-en vonjuk össze. Egyidejűleg mozgósítást rendelünk el az első mozgósítási lépcsőben felállításra kerülő alakulatok számára. Ennek befejezése után - annak megfelelően, hogy az ellenség "A", "B", vagy "C" variáns szerinti támadása várható - az A./ pont alatti körzetekbe kerülnek összevonásra. Alkalmazásukra a kialakult hadműveleti helyzetnek megfelelően kerül sor.

HADTÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR
BUDAPEST

A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1950.

XII.hó 15-én.

- Egy lövész hadtest "A" /:Három lövész hadosztály:/
- Egy lövész hadtest "B" /:Három lövész hadosztály:/
- Egy önálló lövész hadosztály "B"
- Egy gépesített hadtest /:Egy "A" gépesített és egy "B" páncélos ho.:/
- Két nehéz harckocsi-rohamlöveg ezred "A".
- Egy áttörő tüzér hadosztály "B"
- Egy ágyús dandár "B"
- Egy aknavető dandár "B"
- Egy páncéltörő tüzér dandár "A"
- Egy kivonuló légvédelmi hadosztály "A"
- Egy műszaki dandár "B"
- Egy pontonos dandár "B"
- Egy aknakutató zászlóalj "A"
- Egy híradó ezred "A"
- Egy híradó ezred "B"
- Két vonalépítő zászlóalj "B"
- Két rádió felderítő zászlóalj "A"
- Egy önálló híradó század "A" /:HVK.:/
- Egy önálló vegyiharc század "A".
- Egy folyamór ezred "A".
- Egy honi légvédelmi hadosztály "A".
- Egy rádió technikai osztály "A".
- Egy légvédelmi híradó zászlóalj "A".
- Egy országos légvédelmi központ.
- Öt légvédelmi központ "A"
- Egy vadászrepülő hadosztály "A".
- Egy csatarepülő ezred "A".
- Egy vegyesrepülő ezred "A".
- Egy vegyesrepülő század "A".
- Egy fényképész század "A".
- Egy repülő híradó zászlóalj "A".
- Négy repülő műszaki zászlóalj "A".
- Egy repülőtér építő műszaki század "A".

BEOTBÉRTÉSEK LEVELTÁR
1962.06.04

14

Egy földi repülőirányító központ "A".
Hét földi repülőirányító szakasz "A".
Tisztképző iskolák.
Fegyvernemi kiképző táborok.
Területi szervek.
Intézetek, raktárak stb.
Óralakulatok.

A hadsereg rendszeresített létszáma:

Tiszt: 18.729

Tisztos: 36.602

Legénység: 69.324 /:Ebből hallgató: 13.484:/

Katona összesen: 124.655

Polgári: 11.126

Összesen: 135,781

ERŐSÍTI-ÉRTÉKELÉSI LEVELTÁR
JULY 1958

15

A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1951

X. hó 1-én.

Egy lövész hadtest "A" /:Három lövész hadosztály :/.
Egy lövész hadtest /:Két "A" és egy "B" lövész hadosztály :/.
Egy lövész hadtest "B" /:Három lövész hadosztály:/.
Egy gépesített hadtest "A" /:Egy "A" gépesített és egy páncélos ho.:/
Két nehéz harckocsi-rohamlöveg ezred "A".
Egy áttörő tüzér hadosztály "A".
Egy hadsereg közvetlen ágyus dandár "B".
Egy aknavető dandár "B".
Két páncéltörő tüzér dandár "A".
Egy kivonuló légvédelmi hadosztály "A".
Egy műszaki dandár "A".
Egy műszaki dandár "B".
Egy pontonos dandár "B".
Egy aknakutató zászlóalj "A".
Egy vegyivédelmi zászlóalj "A".
Egy vasuti hidépitő zászlóalj "A".
Egy folyamőr dandár "A".
Egy híradó ezred "A".
Egy híradó ezred "B".
Két önálló vonalépítő zászlóalj "B".
Egy önálló híradó század "A" /:HVK.:/.
Két rádió felderítő zászlóalj "A".
Négy honi légvédelmi hadosztály "A".
Egy fényszórás zászlóalj "A".
Egy rádió technikai zászlóalj "A".
Egy légvédelmi híradó zászlóalj "A".
Egy országos légvédelmi központ.
Nyolc légvédelmi központ "A".
Egy vadászrepülő hadosztály "A" /négy ezred/
Egy csatarepülő hadosztály "A" /:két ezred /
Két önálló vadászrepülő ezred "A".
Egy önálló bombázó ezred "A".
Egy felderítő repülő ezred "A".
Egy szállító repülő század "A".
Egy vegyesrepülő század "A".
Egy fényképész század "A".
Két repülő híradó zászlóalj "A".

16

Tíz repülő műszaki zászlóalj "A".
Egy földi repülőirányító központ "A".
Tíz földi repülőirányító szakasz "A".
Egy repülőtér építő műszaki század "A",
Tisztképző iskolák.
Fegyvernemi kiképző táborok.
Területi szervek.
Intézetek, raktárak stb.
Óralakulatok.

L é t s z á m :

Tiszt: 25.146
Tisztes: 54.077
Legénység: 105.044 /:Ebből 13.484 hallgató:/
Katona összesen: 184.267
Polgári: 12.063
Összesen: 196.330

ADATBEVÉTELNYI LEVELEZŐ
TULAJDONOS

17

A Magyar Néphadsereg szervezete az első ütem mozgó-
sítása után.

I. Gyalogos hadsereg.

- 1./ Egy hadsereg parancsnokság és törzs.
- 2./ Egy önálló közvetlen híradó ezred.
- 3./ Egy önálló híradó vonalépítő zászlóalj.
- 4./ Négy önálló kábelépítő század
- 5./ Egy hadsereg híradó repülő raj.
- 6./ Egy hadsereg tábori posta bázis.
- 7./ Két tábori posta állomás

II. Hadsereg közvetlen csapatok.

- 1./ Egy hadsereg közvetlen páncéltörő tüzér dandár
- 2./ Egy hadsereg közvetlen tüzér dandár
- 3./ Egy hadsereg közvetlen légvédelmi hadosztály
- 4./ Egy hadsereg közvetlen nehéz harckocsi-rohamlöveg ezred.
- 5./ Egy hadsereg közvetlen műszaki dandár.

III. Hadsereg közvetlen ellátó alakulatok
és intézetek.

- 1./ Egy hadsereg ellátó alap /az alábbi raktárakkal/
  - a./ Egy önálló tüzér raktár
  - b./ Egy önálló élelmezési raktár.
  - c./ Egy önálló ruha raktár.
  - d./ Egy önálló üzemanyag raktár.
  - e./ Egy önálló páncélos és gépkocsi raktár.
  - f./ Egy önálló műszaki anyagraktár.
- 2./ Egy tábori sütőde.
- 3./ Egy Tábori kórház alap / az alábbi kórházakkal/
  - a./ Három seb kórház.
  - b./ Egy kiürítő kórház.
  - c./ Egy járvány kórház.
  - d./ Egy lókérdház.
- 4./ Két utépítő zászlóalj.
- 5./ Egy forgalom szabályozó zászlóalj.
- 6./ Egy gépkocsi zászlóalj.
- 7./ Egy őr zászlóalj.

18

- 8./ Egy tartalék ezred.
- 9./ Egy ügyésség.
- 10./ Egy bíróság.
- 11./ Egy elhárító szerv.

IV.A gyalogos hadsereg kötelékébe tartozó magassabb egységek és csapatok.

- 1./ Három lövész hadtest parancsnokság.
- 2./ Hadtest közvetlen csapatok.
  - a./ Három hadtest tüzér ezred.
  - b./ Három hadtest páncéltörő osztály
  - c./ Három hadtest légvédelmi tüzér osztály.
  - d./ Három hadtest hirádo zászlóalj
  - e./ Három hadtest műszaki zászlóalj.
- 3./ Lövész hadosztályok
  - a./ Kilenc hadosztály parancsnokság.
  - b./ Huszonhét lövész ezred.
  - c./ Kilenc hadosztály tüzér ezred
  - d./ Kilenc hadosztály páncéltörő tüzér osztály
  - e./ Kilenc hadosztály légvédelmi tüzér osztály
  - f./ Kilenc hadosztály harcokosi-rohamlövég zászlóalj
  - g./ Kilenc hadosztály hirádo zászlóalj
  - h./ Kilenc hadosztály műszaki zászlóalj.
  - i./ Kilenc hadosztály gépkocsi szállító század.
  - j./ Kilenc hadosztály egészségügyi zászlóalj.

FŐPARANCENOKSÁGI LEVELEZÉS
TULAJDONA

FŐPARANCENOKSÁG ALÁRENDELTESSÉGEBE TARTOZÓ MAGASSABB EGYSÉGEK, CSAPATOK ÉS INTÉZMÉNYEK:

- 1./ Két lövész hadtest parancsnokság
- 2./ Hadtest közvetlen csapatok.
  - a./ Két hadtest tüzér ezred.
  - b./ Két hadtest páncéltörő tüzér osztály
  - c./ Két hadtest légvédelmi tüzér osztály
  - d./ Két hadtest hirádo zászlóalj
  - e./ Két hadtest műszaki zászlóalj

3./ Lövész hadosztályok.

- a./ Hat hadosztály parancsnokság
- b./ Tizennyolc lövész ezred
- c./ Hat hadosztály tüzér ezred
- d./ Hat hadosztály páncéltörő tüzér osztály
- e./ Hat hadosztály harcokosi-rohamlöveg zászlóalj.
- f./ Hat hadosztály légvédelmi tüzér osztály
- g./ Hat hadosztály h iradó zászlóalj.
- h./ Hat hadosztály műszaki zászlóalj.
- i./ Hat hadosztály egészségügyi zászlóalj.
- j./ Hat hadosztály gépkocsi szállító század.
- k./ Hat hadosztály váltóállomás.

4./ Gépesített hadtest.

- Gépesített hadtest közvetlen alakulatok.
- a./ Egy hadtest parancsnokság.
  - b./ Egy hadtest tüzér ezred.
  - c./ Egy hadtest légvédelmi tüzér ezred.
  - d./ Egy hadtest páncéltörő tüzér osztály.
  - e./ Egy hadtest felderítő zászlóalj.
  - f./ Egy hadtest h iradó zászlóalj.
  - g./ Egy hadtest műszaki zászlóalj.
  - h./ Egy hadtest rohamtüzér osztály.

5./ Gépesített hadosztályok:

- a./ Két hadosztály parancsnokság
- b./ Hat gépesített lövész ezred.
- c./ Két harcokosi ezred
- d./ Két nehéz harcokosi-rohamlöveg ezred
- e./ Két tüzér ezred.
- f./ Két légvédelmi tüzér ezred.
- g./ Két műszaki zászlóalj.
- h./ Két h iradó zászlóalj
- i./ Két felderítő zászlóalj
- j./ Két hadosztály egészségügyi zászlóalj
- k./ Két hadosztály gépkocsi szállító század.

NADIRKÉNYI ÉRTÉKELÉS
MÉRTÉK

6./ Páncélos hadosztály:

- a./ Egy hadosztály parancsnokság
- b./ Egy gépesített lövész ezred
- c./ Három harcokosi ezred
- d./ Egy nehéz harcokosi rohamlöveg ezred

- e./ Egy tüzér ezred
- f./ Egy légvédelmi tüzér ezred
- g./ Egy műszaki zászlóalj
- h./ Egy híradó zászlóalj
- i./ Egy felderítő zászlóalj
- j./ Egy egészségügyi zászlóalj
- k./ Egy gépkocsizó szállító század

7./ Egy hadsereg típusu harckocsi-rohamlövég ezred.

8./ Három kivonuló légvédelmi hadosztály

- a./ Két kivonuló légvédelmi figyelő és jelző század.

9./ Honi légvédelem

- a./ Nyolc honi légvédelmi hadosztály
- b./ Három honi légvédelmi híradó zászlóalj
- c./ Nyolc jelző század
- d./ Egy fényzórós ezred
- e./ Nyolc légvédelmi központ.

10./ Főparancsnokság közvetlen tüzérség.

- a./ Két áttörő tüzér hadosztály
- b./ Két páncéltörő tüzér dandár
- c./ Egy sorozatvető dandár
- d./ Egy ágyus tüzér dandár
- e./ Egy aknavető dandár

11./ Műszaki csapatok.

- a./ Két műszaki dandár
- b./ Két pontonos dandár
- c./ Egy aknavető zászlóalj

HADTUDOMÁNYI KÖZMŰVELŐ
TUDÁSPÉNY

12./ Híradó csapatok.

- a./ Egy HVK.híradó ezred
- b./ Három önálló híradó vonalépítő zászlóalj
- c./ Három önálló híradó kábelépítő század.
- d./ Két önálló híradó táviró építő század
- e./ Két önálló táviró kiszolgáló század
- f./ Egy önálló rádiós század
- g./ Egy tábori postaelosztó állomás.
- h./ Két tábori postaállomás
- i./ Két rádió felderítő zászlóalj
- j./ Egy önálló híradó repülő század.
- k./ Két rádió technikai zászlóalj.

21

- 13./ Egy folyamőr dandár
- 14./ Egy lovas hadosztály
- 15./ Egy főparancsnokság őrzészlóalja
- 16./ Három vegyvédelmi zászlóalj
- 17./ Hadtáp csapatok és intézmények.
  - a./ Gépkocsizó alakulatok.
    - 1./ Két gépkocsizó szállító zászlóalj
    - 2./ Három üzemanyag szállító század
    - 3./ Két forgalomszabályozó zászlóalj
  - b./ Közuti csapatok.
    - 1./ Három közuti vonal parancsnokság
    - 2./ Két közuti hidépítő zászlóalj
    - 3./ Három utépítő zászlóalj
  - c./ Vasuti és folyami szállító csapatok.
    - 1./ Hat vasutépítő zászlóalj
    - 2./ Két vasuti hidépítő zászlóalj
    - 3./ Hat vasuti vonal parancsnokság.
    - 4./ Harmincöt vasuti ellenőrző állomás
    - 5./ Két folyami vonal parancsnokság
    - 6./ Hat folyami ellenőrző állomás
  - d./ Óralakulatok.
    - 1./ Hat személyirányító parancsnokság
    - 2./ Négy Őrzészlóalj
    - 3./ Egy szállítmánykísérő zászlóalj
    - 4./ Hat munkás-század
  - e./ Hadtáp raktárak és intézmények:
    - 1./ Egy központi gépkocsi bázis
    - 2./ Egy hadsereg típusu gépkocsi bázis
    - 3./ Két hadsereg gépkocsi javító műhely
    - 4./ Egy gépkocsi iskola
    - 5./ Egy központi páncélos és gépkocsi bázis
    - 6./ Egy hadsereg páncélos anyagraktár
    - 7./ Egy hadsereg páncélos műhely
    - 8./ Egy központi műszaki bázis
    - 9./ Egy hadsereg műszaki anyagjavító műhely
    - 10./ Egy hadsereg műszaki dandár
    - 11./ Egy folyamőr bázis
    - 12./ Egy vegyi harc bázis

HADTÁPIRÁNYÍTÓ ALAKULATOK

- 13./ Egy hadsereg vegyiarc raktár
- 14./ Egy központi hiraó bázis
- 15./ Egy hiraó műhely
- 16./ Egy hadsereg hadtáp hiraó raktár
- 17./ Egy központi élelem raktár
- 18./ Egy hadsereg élelem raktár
- 19./ Két sütőde.
- 20./ Egy központi ruha bázis
- 21./ Egy hadsereg ruha raktár
- 22./ Egy központi vonatanyag bázis
- 23./ Két hadsereg vonatanyag raktár
- 24./ Egy berendezési anyagraktár
- 25./ Egy kiképzési anyagraktár
- 26./ Három üzemanyagtároló
- 27./ Egy politikai kiképzési anyagraktár

2
/

f./ Egészségügyi intézmények

- 1./ Tíz állandó kórház
- 2./ Tíz táborig kórház
- 3./ Egy központi rendelő intézet
- 4./ Egy központi egészségügyi anyag bázis
- 5./ Két hadsereg egészségügyi anyag bázis
- 6./ Tizenhét sebesült szállító gépkocsi század
- 7./ Hat kórházvonal
- 8./ Két lókorház
- 9./ Két állategészségügyi raktár
- 10./ Két fürdő és mosóda vonat
- 11./ Három fürdő és mosóda osztig

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI INTÉZET
10/2/1951

g./ Tanintézetek és tudományos intézmények

- 1./ Egy közegészségügyi intézet
- 2./ Egy állategészségügyi intézet
- 3./ Egy térképészeti intézet
- 4./ Egy haditechnikai intézet
- 5./ Tizenegy tiszti iskola
- 6./ Egy akadémia
- 7./ Egy politikai iskola tiszti

23

h./ Területi szervek

- 1./ Három területi parancsnokság
- 2./ Ötven kiegészítő parancsnokság

i./ Tartalék csapatok:

- 1./ Egy repülő tanezred
- 2./ Három tartalék lövész dandár
- 3./ Egy hadsereg tartalék kiképző ezred
- 4./ Egy tartalék páncélos és gépesített dandár
- 5./ Egy tartalék tüzér dandár
- 6./ Egy tartalék műszaki ezred
- 7./ Egy tartalék híradó ezred
- 8./ Egy tartalék vegyvédelmi zászlóalj
- 9./ Egy tartalék folyamór osztály
- 10./ Egy tartalék gépkocsi ezred
- 11./ Két tartalék rádió technikai tan zászlóalj
- 12./ Egy tartalék légvédelmi tüzér tanezred

18./ Repülők:

- 1./ Egy vegyesrepülő hadtest parancsnokság

2./ Harcoló csapatok

- a./ Két vadászrepülő hadosztály
- b./ Egy bombázó repülő hadosztály
- c./ Két csatarepülő hadosztály
- d./ Egy önálló felderítő repülő ezred
- e./ Egy tüzér repülő század.
- f./ Egy híradó repülő század.
- g./ Tizenhat repülő műszaki zászlóalj
- h./ Tíz önálló földi repülőirányító szakasz
- i./ Öt táborig rep.javító műhely - 4
- j./ Egy híradó zászlóalj
- k./ Egy gépkocsizó zászlóalj

3./ Hadtáp alakulatok

- a./ Egy szállító repülő ezred
- b./ Egy tartalék repülő ezred
- c./ Egy híradó repülő század
- d./ Egy repülő műszaki zászlóalj
- e./ Öt önálló repülőtér parancsnokság
- f./ Egy vadász és csatarepülő hajózó iskola
- g./ Egy navigátor és...

REPÜLŐTÉR PARANCSNOKSÁG
MŰHELY

24

- h./ Egy repülő technikus iskola
- i./ Egy rep.szak.szolg.tech. és gépész iskola.
- j./ Egy légénységi repülő szakiskola
- k./ Egy földi repülőirányító központ
- l./ Egy gépkocsizó zászlóalj
- n./ Egy tábori rep.javító műhely- 4
- m./ Három üzemanyag tároló
- o./ Egy híradó zászlóalj
- p./ Egy repülő műszaki dandár
- r./ Egy repülő bázis
- s./ Egy repülő orvosi int.
- t./ Egy repülő időjelző központ.
- u./ Egy repülő tudományos kutató intézet
- v./ Két repülőter építő műszaki zászlóalj
- z./ Egy légi erők, kórházak
- x./ Egy rep.üdülő
- y./ Egy bomba és lőszer raktár
- q./ Egy fényképész század

4./ Honi légvédelem vadászrepülői

- a./ Két honi vadászrepülő hadosztály
- b./ Négy repülő műszaki zászlóalj
- c./ Egy tábori javító műhely-4
- d./ Négy önálló földi repülőirányító szakasz

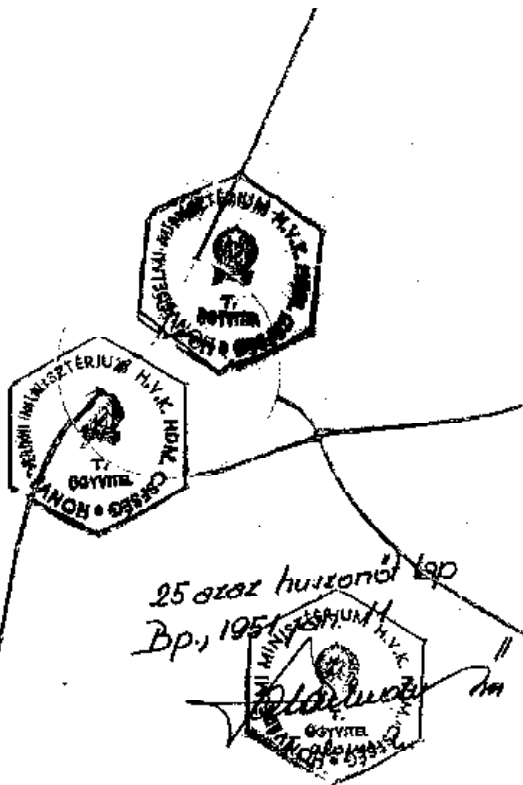
HONI LÉGVÉDELMI ERŐK
KÖZPONTJA

A Magyar Néphadsereg szervezete és létszáma 1952
X.hó 1-én.

23

- Egy hadsereg parancsnokság "A".
- Két lövész hadtest "A" /:hadtestenként három hadosztály:/.
- Egy lövész hadtest "B" /:három hadosztály:/
- Egy gépesített hadtest "A" /ikét "A" gépesített és egy "A" pc-os hc
- Egy áttörő tüzér hadosztály "A".
- Két nehéz harckocsi-rohamlöveg ezred "A".
- Egy áttörő tüzér hadosztály "B".
- Egy tüzér dandár "A".
- Egy ágyus dandár "A"
- Egy aknavető dandár "A".
- Egy sorozatvető dandár "B".
- Egy ágyus dandár "B".
- Két páncéltörő tüzér dandár "A".
- Egy kivonuló légvédelmi tüzér hadosztály "A".
- Két műszaki dandár "A".
- Egy műszaki dandár "B".
- Egy pontonos dandár "A".
- Egy pontonos ezred "A"
- Egy aknakutató zászlóalj "A".
- Egy vegyvédelmi dandár "B".
- Egy lovas ezred "A".
- Egy vasuti hidépítő zászlóalj "A".
- Egy folyamór dandár "A".
- Két híradó ezred "A".
- Három vonalépítő zászlóalj "B".
- Egy vonalépítő zászlóalj "A".
- Egy önálló híradó zászlóalj "A" /:HVK.:/.
- Két rádió felderítő zászlóalj "A"
- Hét honi légvédelmi hadosztály "A".
- Egy fényszórós ezred "A".
- Egy rádió technikai osztály "A".
- Egy légvédelmi híradó zászlóalj "A".
- Egy országos légvédelmi központ.
- Nyolc légvédelmi központ "A".
- Három vadászrepülő hadosztály "A".
- Egy csatarepülő hadosztály "A".

Készült: 1 példányban, 25 oldal.
Készítette: Szücs Miklós alez.
Gépelte: Varga Béláné p.s.

1951.I.5.

P. V. at.